

Innst. O. nr. 94

(1999-2000)

Innstilling fra sosialkomiteen om lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover

Ot.prp. nr. 38 (1999-2000)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Sosial- og helsedepartementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i:

- lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd
- lov av 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser
- lov av 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre

Følgende forslag gjelder materielle endringer:

- Beregning av sykepenges til personer med gradert uførepensjon
- Utvidet stønadstid med sykepenges for delvis yrkesaktive med delpensjon fra AFP-ordning
- Forenklet beregning av alderspensjon fra folketrygden til personer mellom 67 og 70 år
- Gebyr ved manglende melding til arbeidstakerregisteret
- Fullmakt for Rikstrygdeverket til å delegerer myndighet til å begjære påtale etter folketrygdloven § 25-12
- Generell lovhjemmel for forsøk

Følgende forslag gjelder lovtekniske justeringer og klargjøring av praksis:

- Trygdetid og poengår ved beregning av etterlattepensjon
- Dekning av reiseutgifter ved bruk av dyrere transportmiddel ved reise til nødvendig undersøkelse eller behandling
- Sykepenges fra arbeidsgiver
- Læremidler til funksjonshemmede elever/læringer

- Rehabiliteringspenges og attføringspenges blir likestilt med arbeidsinntekt
- Henvisningsfeil i folketrygdloven

Følgende forslag gjelder endringer i de administrative bestemmelser for samordning av pensjons- og trygdeytelser:

- Revisjon av regelverket for meldesystem, refusjon m.v. ved samordningspliktige ytelses

2. BEREGNING AV SYKEPENGER TIL MEDLEM MED GRADERT UFØREPENSJON - FOLKETRYGDLOVEN § 8-50 ANDRE LEDD

2.1 Sammendrag

En person som har fått innvilget gradert uførepensjon eller foreløpig uførestønad på grunnlag av delvis tap av inntektsevne, har rett til både uførepensjon og sykepenges fra trygden ved sykefravær fra delstillingen utover arbeidsgiverperioden. Sykepengegrunnlaget fastsettes etter bestemmelsene for selvstendig næringsdrivende.

Departementet foreslår at inntektsgrunnlaget i disse tilfellene skal følge de vanlige bestemmelsene slik at fastsettelsen av inntektsgrunnlaget følger bestemmelsene for vedkommende yrkeskategori (arbeidstaker/selvstendig næringsdrivende).

Det uttales at endringen vil ha liten betydning i forhold til sykepengenes størrelse, og at det bare i noen tilfeller vil kunne bli noe forskjell i utbetalingen i forhold til gjeldende bestemmelser. Forslaget er først og fremst begrunnet i forenklingssyn idet det vil bli vesentlig enklere å informere om bestemmelsene når sykepenges til arbeidstaker beregnes med utgangspunkt i hva vedkommende faktisk tjener.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. juli 2000 og uttaler at endringen ikke vil få økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Reidun Gravdahl, Asmund Kristoffersen, Karin Lian, Nils A. Røhne og Gunhild Øyangen, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Are Næss, fra Høyre, Annelise Høegh og Sonja Irene Sjøli, fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, og fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo, er enig i at sykepengene skal fastsettes ut fra inntektsgrunnlaget for vedkommendes yrkeskategori.

3. UTVIDET STØNADSTID MED SYKEPENSJONER FOR DELVIS YRKESAKTIVE MED DELPENSJON FRA AFP-ORDNING - FOLKETRYGDLOVEN § 8-52

3.1 Sammendrag

Etter folketrygdloven § 8-51 ytes det ikke sykepenger til et medlem som mottar hel alderspensjon. Til et medlem som mottar gradert alderspensjon, ytes det sykepenger i opptil 90 dager. Etter folketrygdloven § 8-52 gjelder bestemmelsene i § 8-51 tilsvarende for medlemmer som mottar avtalefestet pensjon (AFP).

Med ny delpensjonsordning og en pensjonsalder på 62 år som er vedtatt, antas det at flere personer kommer til å kombinere arbeid og delpensjon over flere år, og man må regne med at tidligpensjonister vil gjenoppta arbeidet også etter lengre sykdomsperioder.

Det uttales at det synes lite hensiktsmessig at man etter 90 sykepengedager må ta ut hel pensjon, for så igjen å gå tilbake på delpensjon/gradert pensjon når arbeidet gjenopptas.

På denne bakgrunn foreslår departementet at delvis yrkesaktive med delpensjon i AFP, skal ha rett til sykepenger etter de vanlige bestemmelser i folketrygdloven kapittel 8. Disse pensjonistene får da rett til sykepenger i opptil ett år på grunnlag av inntekten i deltidsarbeidet.

Departementet foreslår at lovendringen trer i kraft 1. august 2000, samtidig med de nye avkortingsreglene for delpensjon, og at endringen gis virkning for arbeidsuførhet som oppstår etter 31. juli 2000.

Endringen vil gi merutgifter for folketrygden på 1,5 til 3 mill. kroner pr. år ved full virkning. På den andre siden kan lovendringen innebære noe mindre utgifter for de enkelte AFP-ordningene. Det blir en viss

administrativ avlastning ved at man unngår overganger til og fra full pensjon og delpensjon.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det i de seinere år har blitt mulig å ta ut avtalefestet pensjon tidligere. I forbindelse med inntektsoppgjøret våren 1997 ble pensjonsalderen redusert til 62 år, og det ble mulig å ta ut deltidspensjon også i privat sektor. Komiteen minner om at forutsetningen var at det skulle innføres nye avkortingsregler for å forhindre utilsiktede vridningseffekter. Disse ble vedtatt ved lov av 22. desember 1999 og trer i kraft 1. august 2000.

Komiteen viser til at AFP-ordningen øker behovet for å kombinere arbeid og delpensjon over flere år. Komiteen forventer at også tidligpensjonister, i større grad enn alderspensjonister, vil gjenoppta arbeidet også etter lengre sykdomsperioder. Komiteen er derfor enig i at delvis yrkesaktive med delpensjon i AFP skal ha rett til sykepenger etter de vanlige bestemmelser i folketrygdloven kapittel 8.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er enig i at delvis yrkesaktive med delpensjon i AFP skal ha rett til sykepenger etter vanlige bestemmelser i folketrygdlovens kapittel 8. Disse medlemmer er videre av den oppfatning at også de av trygdens medlemmer som mottar gradert alderspensjon, skal ha rett til sykepenger etter de samme betingelser.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«I lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 8-51 tredje ledd utgår.»

4. FORENKLET BEREGNING AV ALDERSPENSJON FRA FOLKETRYGDEN MELLOM 67 OG 70 ÅR - FOLKETRYGDLOVEN § 19-6

4.1 Sammendrag

De fleste som får alderspensjon fra folketrygden ved fylte 67 år, har på dette tidspunkt ennå ikke fått fastsatt pensjongivende inntekt og poengtall for det 66. året. Etter gjeldende ordning fastsettes et foreløpig poengtall for vedkommende år, og når ligningen seinere er lagt fram, og pensjongivende inntekt og endelig poengtall er fastsatt, omregnes pensjonen dersom den avviker fra den foreløpige pensjonsberegningen. Vanligvis skjer det bare mindre endringer i sluttpoengtallet og dermed i tilleggspensjonen.

I NOU 1995:29 «Samordning av pensjons- og trygdeytelser» pekte Samordningsutvalget på at det vil ha såvel informasjonsmessige som administrative fordeler om det fastsatte poengtall og antall poengår endres i minst mulig utstrekning. Samordningsutval-

get foreslo at poengtallet for det 66. året settes lik det poengtallet vedkommende har fått godskrevet for det foregående kalenderåret, og at pensjonen først blir omregnet etter fylte 70 år.

Departementet er enig i at det er ønskelig å unngå stadige omregninger som fører til merarbeid, og som oftest har marginal betydning for størrelsen på pensjonen. Det foreslås på denne bakgrunn at i tilfeller der pensjonsgivende inntekt for det året pensjonisten fyller 66 år ennå ikke er fastsatt når det innvilges alderspensjon fra folketrygden, skal poengtallet for dette året settes lik poengtallet for det året han eller hun fylte 65 år. Omregning av pensjonen etter pensjonsgivende inntekt og poengttall som fastsettes for året pensjonisten fyller 66 år, foretas først etter fylte 70 år.

Det foreslås at lovendringen trer i kraft 1. januar 2001. Det uttales at endringen ikke har økonomiske konsekvenser av betydning. Det vil bli merarbeid med dataprogrammering i forbindelse med iverksettingen, men seinere vil endringen gi en administrativ forenkling.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at ordningen med å kunne ta ut alderspensjon fra fylte 67 år har ført til svært kompliserte beregninger fram til fylte 70 år, samtidig som beregningene har vært vanskelig å forstå for pensjonisten. Samordning med andre tjenestepensjoner gjør også at arbeidet blir svært komplisert. Komiteen har merket seg at forslaget om en forenkling av beregningene av pensjonene fra fylte 66 år, går ut på at poengtallet skal være lik det vedkommende har fått godskrevet ved ligningen for det foregående kalenderår. Ny pensjon blir deretter først beregnet etter fylte 70 år. Det forutsettes at det ikke skal foretas noen regulering og etterbetaling av pensjon med tilbakevirkning.

Komiteen har merket seg at omleggingen vil gi administrative forenklinger og vil kunne gjennomføres i trygdeetatens EDB-system i løpet av året.

Komiteen er enig i forslaget om forenklet beregning av alderspensjon mellom 67 og 70 år.

5. GEBYR VED MANGLENDE MELDING TIL ARBEIDSTAKERREGISTERET - FOLKETRYGDLOVEN § 25-3

5.1 Sammendrag

Ordningen med særskilte registre av arbeidsgivere og arbeidstakere (AA-registeret) ble innført fra 1. juli 1978. Etter reglene skal arbeidsgivere sende melding til trygdekontoret om inntak og opphør av arbeidsforhold innen fredag i uken etter. Arbeidsgiveren får årlig tilsendt utskrift av registeret, som skal kontrolleres og returneres til trygdekontoret innen en fastsatt frist. Arbeidsgivere som ikke overholder meldepikten eller gir respons på årskontrollen, kan etter folketrygdloven § 25-3 med forskrifter ilegges en

tvangsmulkt, som nå utgjør tre promille av folketrygdens grunnbeløp per ukedag for hver melding som uteblir.

Det uttales at tvangsmulkten har vist seg som et utilstrekkelig virkemiddel for å sikre at meldinger gis som forutsatt. Riksrevisjonen har tatt opp spørsmålet, og har påpekt at manglene ved registeret betyr at en del av skatteetatens kontrollrutiner vedrørende beregningsoppgaver og årsoppgaver ikke lar seg gjennomføre.

Departementet foreslår at det etableres hjemmel i folketrygdloven § 25-3 for å ilegge gebyr når meldinger til AA-registeret kommer for sent. Gebyr skal imidlertid bare ilegges dersom trygdekontoret må purre for å få melding, det vil si ikke i tilfelle der arbeidsgiver av eget initiativ sender melding, selv om den kommer etter fristen. Gebyret foreslås satt til et halvt rettsgebyr (pr. i dag kr 300) pr. forsinket melding som det må pures på. Departementet finner det hensiktsmessig i forbindelse med innføringen av gebyr å ta inn hovedreglene om tvangsmulkt i loven.

Dagens hjemmel for å gi forskrifter foreslås videreført. Det foreslås at departementet i den forbindelse skal kunne gi regler om forholdet mellom gebyr og tvangsmulkt. Det foreslås også at departementet gis hjemmel for å gi regler om bruken av gebyr og tvangsmulkt i forbindelse med årskontrollen, med sikte på eventuelt å fastsette høyere gebyr eller tvangsmulkt i slike tilfeller. Forskriftshjemmelen foreslås videre å omfatte regler om ettergivelse av gebyr eller tvangsmulkt.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft 1. juli 2000. Innføringen av gebyr antas i noen grad å føre til merinntekter for folketrygden, men for øvrig antas endringen ikke å ha nevneverdige økonomiske konsekvenser.

5.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Dokument nr. 3:2 (1996-1997) hvor Riksrevisjonen har påpekt at manglene ved registeret betyr at en del av skatteetatens kontrollrutiner vedrørende beregningsoppgaver og årsoppgaver ikke lar seg gjennomføre.

Flertallet er enig i at det etableres hjemmel i folketrygdloven § 25-3 for å ilegge gebyr når meldingen til AA-registeret må pures på.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at man ønsker å innføre et gebyr ved manglende melding til arbeidstakerregisteret. Disse medlemmer er enig i at en til enhver tid har så gode registre som mulig, men disse medlemmer er av den oppfatning av at dagens ordning med mulighet for å ilegge tvangsmulkt må være til-

strekkelig. Disse medlemmer mener at det i stor grad er det enorme offentlige skjemaveldet som i seg selv er hovedårsaken til at mange bedrifter ikke er i stand til å alltid være à jour med hvilke skjema som skal være inne til enhver tid. Disse medlemmer vil vise til at en rekke bedriftsledere må bruke en så stor del av sin tid til å fylle ut skjema at dette blir et stort problem, og da særlig for mindre bedrifter som har begrensede ressurser til dette arbeidet. Disse medlemmer vil derfor gå imot at det innføres en gebyrordning i de tilfeller der det offentlige må purre for å få tilsendt det angjeldende skjema, og vil stemme imot forslaget til endring av § 25-3.

6. FULLMAKT FOR RIKSTRYGDEVERKET TIL Å DELEGERE MYNDIGHET TIL Å BEGJÆRE PÅTALE PÅ STATENS VEGNE - FOLKETRYGDLOVEN § 25-12 OG KONTANTSTØTTELOVEN § 23

6.1 Sammendrag

Departementet foreslår at Rikstrygdeverket gis fullmakt til å delegere sin myndighet til å begjære påtale ved brudd på straffebestemmelsene i folketrygdloven § 25-12 og kontantstøtteleven § 23. Hensikten er at fylkestrygdekontorene skal kunne gis slik myndighet i saker om tilbakekreving av trygdeytelser. Derved sikres en raskere avgjørelse av påtalespørsmålet i disse sakene. Det samme gjelder i forbindelse med tilbakekreving av feil utbetalt barnetrygd og kontantstøtte.

Endringene foreslås å tre i kraft straks. Det uttales at endringene ikke vil ha økonomiske konsekvenser. Videre uttales at en delegering av ansvaret vil frigjøre arbeidskapasitet i Rikstrygdeverket som skal brukes til å kvalitetssikre ytre etats arbeid med straffesakene.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til bestemmelsene om tilbakekreving etter feilaktig utbetalte trygdeytelser. Trygdekontoret er i dag delegert vedtaksmyndighet i saker om feilutbetaling med fylkestrygdekontoret som klageinstans. Spørsmålet om anmeldelse til påtalemyndigheten vurderes av Rikstrygdeverket.

Komiteen har merket seg at fordelene ved delegering av ansvaret for påtale i straffesaker til fylkestrygdekontorene og Folketrygdkontoret for utenlandsaker er at det vil bli kortere behandlingstid, og det vil bli frigjort arbeidskapasitet i Rikstrygdeverket. Komiteen slutter seg til at Rikstrygdeverket gis fullmakt til å delegere sin myndighet til å begjære påtale ved brudd på straffebestemmelsene til fylkestrygdekontorene og Folketrygdkontoret for utenlandssaker. Komiteen er enig i at dette er en naturlig og rasjonell oppgaveplassering.

7. INNFORING AV GENERELL FORSØKS- HJEMMEL I FOLKETRYGDLOVEN - FOLKETRYGDLOVEN § 25-13

7.1 Sammendrag

Etter folketrygdloven § 25-13 kan departementet samtykke i at det gjøres avvik fra loven i forbindelse med visse typer forsøksvirksomhet. Det framholdes at det er lite hensiktsmessig å måtte endre loven hver gang det oppstår behov for å gjennomføre en forsøksordning. Departementet foreslår derfor at det tas inn en generell forsøkshjemmel i loven.

Det foreslås at endringen trer i kraft straks. Det uttales at endringen ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

7.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er lite hensiktsmessig å måtte endre loven hver gang det oppstår behov for å gjennomføre en forsøksordning.

Flertallet støtter forslaget om en generell forsøkshjemmel i loven. Departementet gis hjemmel til å gi forskrifter om forsøksvirksomhet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er av den oppfatning at større og mer omfattende forsøksvirksomhet også innenfor dette feltet bør forelegges Stortinget for godkjenning. Disse medlemmer vil derfor gå imot en generell forsøkshjemmel i loven, og vil stemme imot den foreslåtte endring av § 25-13.

8. TRYGDETID OG POENGÅR VED BEREGNINGEN AV ETTERLATTEPENSJON - FOLKETRYGDLOVEN §§ 3-7 OG 3-23

8.1 Sammendrag

Etter folketrygdloven § 3-7 skal trygdetiden som er lagt til grunn for beregningen av en uførepensjon, legges til grunn som trygdetid også for en eventuell etterlattepensjon når uførepensjonisten dør. Tilsvarende skal etter loven § 3-23 en tilleggs pensjonen for en etterlatt fastsettes på grunnlag av den tilleggs pensjon som avdøde mottok ved dødsfallet.

Dersom uførepensjonisten har fått sin trygdetid redusert på grunn av utenlandsopphold etter bestemmelsene i loven § 3-6, har man i praksis anvendt bestemmelsene slik at trygdetiden blir fastsatt på nytt, og Rikstrygdeverket har bedt om at loven presiseres i tråd med praksis.

Departementet er enig med Rikstrygdeverket i at lovbestemmelsene bør presiseres slik at de også gjenspeiler praksis for beregning av etterlattepensjon i tilfellene der uførepensjonisten ved dødsfallet hadde re-

dusert pensjon i medhold av § 3-6 tredje ledd. Det foreslås derfor at loven § 3-7 første ledd suppleres med direkte bestemmelse om at trygdetiden skal fastsettes på nytt dersom avdøde var uførepensjonist med pensjon fastsatt etter § 3-6 tredje ledd. Det uttales at denne omregningen regelmessig, men ikke alltid, vil føre til en høyere trygdetid, men at det ikke vil dreie seg om store justeringer.

Det foreslås videre at § 3-23 første ledd bokstav b suppleres, slik at omregning av den tilleggs pensjon som avdøde oppebar, skal foretas dersom dette vil være til gunst for gjenlevende. I andre tilfelle skal hovedregelen etter loven gjelde.

Endringene i §§ 3-7 og 3-23 foreslås å tre i kraft straks. Det uttales at de foreslåtte endringene er i samsvar med praksis siden 1991, og at de derfor ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til en praksis fra 1991 for beregning av etterlattepensjon i tilfellene der uførepensjonisten ved dødsfallet hadde redusert pensjon på grunn av utenlandsopphold. For etterlatte har opptjeningstiden i praksis blitt beregnet for tiden mellom 16 år og dødsfallet.

Komiteen er enig i at bestemmelsene i folketrygdloven presiseres, slik at det kommer klart fram at trygdetiden for etterlattepensjon kan fastsettes på nytt.

Komiteen ser også det som naturlig at tilleggs pensjonen oppjusteres tilsvarende.

9. KLARGJØRING AV REGLENE FOR DEKNING AV REISEUTGIFTER VED BRUK AV DYRERE TRANSPORTMIDDEL - FOLKETRYGDLOVEN § 5-16 TREDJE LEDD

9.1 Sammendrag

Etter folketrygdloven § 5-16 gir trygden stønad til dekning av nødvendige reiseutgifter når et medlem må reise for å få undersøkelse eller behandling. Ved beregningen av stønaden skal taksten for den billigste reisemåten med rutegående transportmiddel legges til grunn, med mindre medlemmets helsetilstand gjør det nødvendig å nytte et dyrere transportmiddel.

Det framholdes at etter fast og langvarig praksis har folketrygden dekket utgifter til dyrere transport når det ikke går rutegående transport, og også til reise med dyrere transportmiddel i noen tilfeller der bruk av rimeligste rutegående transportmiddel er svært uhenksmessig.

Departementet foreslår at den innarbeidede praksis, med dekning av utgifter til dyrere transport når det ikke går rutegående transport, blir lovfestet, og at endringen trer i kraft straks.

Da endringen er en lovfesting av gjeldende praksis, vil den ikke få økonomiske eller administrative konsekvenser.

9.2 Komiteens merknader

Komiteen støtter forslaget om lovfesting av den innarbeidede praksis om at utgifter til dyrere transport dekkes, når det ikke går rutegående transport.

10. SYKEPENGER FRA ARBEIDSGIVEREN. PLIKT TIL Å GI MELDING - FOLKETRYGDLOVEN § 8-18

10.1 Sammendrag

Plikten til å gi arbeidsgiver melding om sykefravær følger av folketrygdloven § 8-18 tredje ledd. Etter § 8-7 skal arbeidsuførheten dokumenteres ved legeerklæring hvis det ikke foreligger rett til å benytte egenmelding. Disse bestemmelsene regulerer ikke når legeerklæring må være levert arbeidsgiveren. Departementet foreslår at det presiseres i loven at legeerklæring skal leveres til arbeidsgiver innen 14 dager regnet fra det tidspunkt arbeidsgiveren kan kreve legeerklæring.

Departementet foreslår at lovendringen som ikke har økonomiske eller administrative konsekvenser, trer i kraft straks.

10.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i at det presiseres i loven at legeerklæring skal leveres til arbeidsgiver innen 14 dager regnet fra det tidspunkt arbeidsgiveren kan kreve legeerklæring.

11. LÆREMIDLER TIL FUNKSJONSHEMMEDE ELEVER - FOLKETRYGDLOVEN § 10-7

11.1 Sammendrag

Finansieringsansvaret for tekniske hjelpemidler til funksjonshemmede skoleelever ble overført fra kommuner og fylkeskommuner til folketrygden 1. januar 1997.

Det vises til at det har vært tvil og delte meninger om det er folketrygden eller kommunen/fylkeskommunen som har ansvaret for ulike typer programvare til datautstyr til funksjonshemmede elever/lærlinger.

Det uttales at intensjonen for overføringen var at folketrygden skulle overta kommunens/fylkeskommunens ansvar for hjelpemidler til funksjonshemmede, mens kommunen/fylkeskommunen fortsatt skulle ha ansvaret for den spesialpedagogiske tilretteleggingen av undervisningssituasjonen. Departementet finner det derfor nødvendig med en presisering i loven om at læremidler, herunder pedagogisk programvare som erstatter eller supplerer lærebøker, ikke dekkes av folketrygden.

Det foreslås at endringen trer i kraft straks. Det uttales at lovpresiseringen er i samsvar med Rikstrygdeverkets praksis og derfor ikke vil medføre økonomiske eller administrative konsekvenser.

11.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i at loven presiseres slik at det kommer klart fram at folketrygden ikke gir stønad til læremidler, men kun til tekniske hjelpemidler.

12. REHABILITERINGSPENGER OG ATTFØRINGSPENGER BLIR LIKESTILT MED ARBEIDSINNTÉKT VED AVKORTING AV OVERGANGSSTØNAD TIL ENSLIGE FORSØRGERE OG ETTERLATTE - FOLKETRYGDLOVEN §§ 10-14, 11-15, 15-9, 15-14, 16-8 OG 17-8

12.1 Sammendrag

Det vises til at det i Ot.prp. nr. 48 (1998-1999) Om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover, blant annet er foreslått nye beregningsregler for attførings- og rehabiliteringspenger. Samtidig foreslås det at rehabiliteringspenger og attføringspenger blir pensjonsgivende inntekt.

Det uttales at når rehabiliteringspenger og attføringspenger blir pensjonsgivende inntekt, og dermed likestilles med arbeidsinntekt på andre områder, anser departementet det rimelig at overgangsstonad til enslige forsørgere ikke lenger skal reduseres krone for krone mot disse ytelsene, men reduseres etter de mer lempelige regler som gjelder i forhold til arbeidsinntekt og andre korttidsytelser etter folketrygdloven §§ 15-9, 16-8 og 17-8.

Departementet foreslår at attføringspenger og rehabiliteringspenger likestilles med arbeidsinntekt også i forhold til reduksjon av overgangsstonad etter folketrygdloven § 15-9, og at samordningsbestemmelsene i § 15-14 oppheves.

Tilsvarende foreslås det at attføringspenger og rehabiliteringspenger likestilles med arbeidsinntekt i bestemmelsene om reduksjon av etterlatteytelser mot arbeidsinntekt etter §§ 16-8 og 17-8, og at samordningsbestemmelsene i § 10-14 bokstav b og § 11-15 bokstav b endres.

Departementet foreslår at lovendringene trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer, men tidligst fra det tidspunkt endringen i § 3-15 andre ledd om at ytelsene blir pensjonsgivende inntekt, trer i kraft.

Det uttales at lovendringene ikke har administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

12.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at pensjonsgivende inntekt er et sentralt begrep i det norske trygdesystemet. Kort-

tidsytelser fra folketrygden som direkte erstatter arbeidsinntekt, regnes både som personinntekt og pensjonsgivende inntekt. Komiteen har merket seg at etter samordningsbestemmelsene i folketrygdloven § 15-14 faller overgangsstonad til enslige forsørgere i dag bort når vedkommende mottar attføringspenger eller rehabiliteringspenger. Etter § 10-14, faller rehabiliteringspenger bort når vedkommende får etterlatteytelser, etter kap. 16, 17 og 18. Det samme gjelder for attføringspenger etter § 11-15.

Komiteen støtter at disse ytelser likestilles med arbeidsinntekt og blir registrert som pensjonsgivende inntekt.

13. HENVISNINGSFEL - FOLKETRYGDLOVEN § 22-13

13.1 Sammendrag

Folketrygdloven § 22-13 omhandler frister for framsetting av krav. § 22-13 femte ledd gir bestemmelse om at arbeidsgivers refusjonskrav innfris for opptil tre måneder før den måneden da kravet ble satt fram. I bestemmelsen er det gitt henvisning til § 9-7. Riktig henvisning skal være § 9-8.

Departementet foreslår derfor at henvisningen til omsorgspenger rettes til § 9-8, og uttaler at endringen som foreslås å tre i kraft straks, ikke vil ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

Komiteen har ingen merknader.

14. REVISJON AV REGELVERKET FOR MELDESYSTEM, REFUSJON MED VIDERE VED SAMORDNINGSPLIKTIGE YTELSE - SAMORDNINGSLOVEN §§ 24 - 26 A OG FOLKETRYGDLOVEN § 22-7

14.1 Sammendrag

Lov av 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser har detaljerte bestemmelser om samordning av ytelse som går inn under loven. Dette gjelder ytelse fra tjenstepensjonsordninger i offentlig sektor, personskadetrygdene, folketrygden og pensjonsordninger med avtalefestet pensjon.

Reglene i samordningsloven om opplysnings- og meldeplikt for den som krever eller mottar en ytelse, og for pensjons- og trygdeordningene, foreslås presisert nærmere. Det foreslås en særskilt hjemmel i loven for at departementet kan gi forskrift om registrering og utveksling av opplysninger.

Det foreslås videre lovfestet at en pensjons- og trygdeordning kan kreve refusjon i etterbetalingsbøyle fra en annen ordning når det skjer samordning og tilpassing av ytelse med tilbakevirkning.

Endelig foreslås at samordningslovens bestemmelser om tilbakekreving ved feilutbetalinger blir re-

vidert etter mønster av bestemmelser i folketrygdloven. Pensjonister som ikke oppfyller sin opplysningsplikt skal i større grad enn i dag få ansvar for feilutbetalinger som systemet fører til.

Det uttales at hensikten med forslagene primært er å forenkle regelverket og å redusere antall feilutbetalinger.

Endringene foreslås å tre i kraft straks, og det uttales at de ikke vil ha administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

14.2 Komiteens merknader

Komiteen støtter forslaget om en presisering av regelverket for registrering og utveksling av opplysninger, for refusjonsoppgjør mellom ordningene og for ansvarsforhold når melderutinene svikter.

15. LOVFESTING AV PASIENTENES RETT TIL REFUSJON FOR ORTOPTIST-BEHANDLING

Komiteen viser til Stortingets godkjenning av autorisasjon for ortoptister våren 1999. Komiteen ber Regjeringen vurdere å lovfeste pasientenes rett til refusjon for ortoptistbehandling i forbindelse med statsbudsjettet for 2001.

16. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

I lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 8-51 tredje ledd utgår.

17. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen og det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-7 første ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Dersom avdødes framtidige trygdetid var fastsatt etter § 3-6 tredje ledd, skal trygdetiden fastsettes på nytt. Opptjeningstiden regnes da fram til dødsfallstidspunktet.

§ 3-23 første ledd bokstav b skal lyde:

b) den ugraderte tilleggspensjonen som den avdøde mottok som uførepensjonist eller alderspensjonist på dødsfallstidspunktet. *Dersom avdødes trygdetid blir fastsatt på nytt etter § 3-7 første ledd tredje og fjerde punktum, skal også tilleggspensjonen fastsettes på nytt dersom det er til fordel for gjenværende. Ved omregningen regnes dødsfallstidspunktet som et nytt uføretidspunkt.*

§ 5-16 tredje ledd skal lyde:

Ved beregning av stønaden skal taksten for den billigste reisemåten med rutegående transportmiddel legges til grunn, med mindre medlemmets helsetilstand gjør det nødvendig å nytte et dyrere transportmiddel, eller det ikke går rutegående transport.

§ 8-18 tredje ledd skal lyde:

Sykepenge fra arbeidsgiveren ytes tidligst fra og med den dag arbeidstakeren har gitt melding om arbeidsuførheten til arbeidsgiveren, såfremt det har vært mulig for arbeidstakeren å gi slik melding. Plikten til å gi melding gjelder også når det foreligger legeerklæring. *Retten til sykepenge faller bort dersom arbeidsgiveren skal betale sykepenge på grunnlag av legeerklæring (§ 8-7), og legeerklæringen ikke er sendt til arbeidsgiveren innen 14 dager etter at arbeidsgiveren kan kreve slik erklæring.*

§ 8-50 andre ledd skal lyde:

Til et medlem som mottar gradert uførepensjon eller foreløpig uførestønad, ytes det sykepenge etter bestemmelsene i kapitlet her *ut fra den arbeidsinntekt som medlemmet har i tillegg til pensjonen.*

§ 8-52 skal lyde:

Det ytes ikke sykepenge til et medlem som mottar hel avtalefestet pensjon som det godskrives pensjons-poeng for, se § 3-19 sjetted ledd.

Til et medlem som mottar gradert pensjon (del-pensjon), ytes det sykepenge etter bestemmelsene i kapitlet her. Når trygden yter sykepenge, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den arbeidsinntekten som medlemmet har i tillegg til den graderte pensjonen.

§ 10-7 første ledd bokstav a skal lyde:

a) hjelpemidler, herunder skolehjelpemidler *med unntak av læremidler.*

§ 10-14 andre ledd bokstav b skal lyde:

b) i den utstrekning medlemmet får *barnepensjon etter kapittel 18.*

§ 11-15 andre ledd bokstav b skal lyde:

b) i den utstrekning medlemmet får *barnepensjon etter kapittel 18.*

§ 15-9 tredje ledd skal lyde:

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, rehabiliteringspenger etter kapittel 10, attføringspenger etter kapittel 11, og fødselspenger, svangerskapspenger og adopsjonspenger etter kapittel 14.

§ 15-14 første ledd første punktum skal lyde:

Overgangsstonad etter dette kapitlet faller bort i den utstrekning vedkommende mottar tilsvarende ytelser i form av alderspensjon, uførepensjon, foreløpig *uførestønad* eller pensjon eller overgangsstonad som gjenlevende ektefelle.

§ 16-8 tredje ledd skal lyde:

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, rehabiliteringspenger etter kapittel 10, attføringspenger etter kapittel 11, og fødselspenger, svangerskapspenger og adopsjonspenger etter kapittel 14.

§ 17-8 tredje ledd skal lyde:

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, rehabiliteringspenger etter kapittel 10, attføringspenger etter kapittel 11, og fødselspenger, svangerskapspenger og adopsjonspenger etter kapittel 14.

§ 19-6 første ledd skal lyde:

Før alderspensjonisten har fylt 70 år, ytes pensjonen på grunnlag av rettigheter som vedkommende har opparbeidet til og med det året han eller hun fylte 66 år. Rettigheter som vedkommende opparbeider deretter, regnes med først når han eller hun fyller 70 år. *Dersom ligningen for det året pensjonisten fylte 66 år ikke foreligger når alderspensjonen innvilges, settes poengtallet for dette året lik det poengtallet som er fastsatt for det foregående året. Pensjonen omregnes etter det poengtallet som er fastsatt for det året pensjonisten fylte 66 år først når han eller hun fyller 70 år.*

§ 22-7 skal lyde:

§ 22-7. Utsatt utbetaling

Er det grunn til å anta at en arbeidsgiver, en pensjonsordning eller en offentlig myndighet har krav på refusjon i en persons ytelser etter denne loven, kan trygdens organer gjøre den som har krav på refusjon, kjent med vedkommendes rettigheter uten hinder av taushetsplikten. Utbetaling av ytelsen kan i tilfelle utsettes i opptil tre uker, *med mindre annet følger av lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 26 og*

forskrift gitt i medhold av denne bestemmelsen. Bestemmelsene i denne paragraf gjelder ikke for dagpenger under arbeidsløshet.

§ 22-13 femte ledd skal lyde:

En arbeidsgivers refusjonskrav etter §§ 8-20, 8-21, 9-8, og 22-3 innfris for opptil tre måneder før den måneden da kravet ble satt fram.

§ 25-3 skal lyde:

En arbeidsgiver som ikke oppfyller forpliktelsen etter § 25-1 andre ledd til å gi melding om inntak av arbeidstakere eller opphør av arbeidsforhold, kan ilegges gebyr, tvangsmulkt eller begge deler.

Gebyr kan ilegges en arbeidsgiver dersom det må sendes purring for å få vedkommende til å oppfylle plikten etter § 25-1 andre ledd til å gi meldinger. Gebyret skal utgjøre et halvt rettsgebyr per melding som ikke er sendt, og er tvangsgrunnlag for utlegg.

Tvangsmulkt kan ilegges etter at det er sendt purring og gitt en ny frist for å sende meldingen. Det må samtidig gis varsel om at tvangsmulkt vil løpe dersom den nye fristen ikke overholdes. Mulkten skal utgjøre tre promille av grunnbeløpet i folketrygden for hver dag etter utløpet av den nye fristen for hver melding som ikke er sendt.

Ilagt gebyr eller tvangsmulkt kan motregnes i en arbeidsgivers krav etter § 22-3 på refusjon av ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14.

Bestemmelsene i første til fjerde ledd gjelder tilsvarende når en arbeidsgiver ikke oppfyller sine forpliktelser etter § 25-2.

Departementet gir forskrifter om tvangsmulkt og gebyr. *Det kan gis regler om forholdet mellom bruken av gebyr og tvangsmulkt i det enkelte tilfellet og særskilte regler om fastsetting av gebyr og tvangsmulkt i forbindelse med årskontrollen. Det kan videre gis regler om ettergivelse av ilagt tvangsmulkt eller gebyr.*

§ 25-12 tredje ledd skal lyde:

Rikstrygdeverket eller den det gir fullmakt begjærer påtale. I saker der arbeidsmarkedsetaten gjør vedtak, er det likevel Arbeidsdirektoratet eller den det gir fullmakt som begjærer påtale, se § 20-5.

§ 25-13 skal lyde:

§ 25-13. Forsøksvirksomhet - avvik fra loven

Departementet kan samtykke i avvik fra bestemmelsene i denne loven i forbindelse med forsøksvirksomhet. Forsøksvirksomheten må være faglig og økonomisk vel underbygd.

Avviket må ikke innebære at enkeltpersoner får innskrenket sine rettigheter eller blir pålagt større plikter enn det som følger av loven. I forbindelse med

forsøk med lavere uføregrad enn 50 prosent kan det likevel gjøres unntak fra § 12-12 andre ledd.

Departementet gir forskrifter om forsøksvirksomhet, og kan herunder bestemme at utgifter til både privat og offentlig behandling i forbindelse med oppfølging av sykmeldte kan dekkes av trygden.

II

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

§ 24 skal lyde:

Den som krever en pensjons- eller trygdeytelse som omhandles i denne loven, plikter å gi pensjons- eller trygdeordningen opplysninger om han eller hun mottar eller har rett til andre pensjons- og trygdeytelser som omfattes av loven.

Den som mottar en ytelse, plikter å underrette pensjons- eller trygdeordningen om forhold som etter denne loven kan føre til at ytelsen skal endres eller falle bort. Det samme gjelder når endring eller bortfall av ytelser skjer etter særskilte bestemmelser for pensjons- og trygdeordninger som omfattes av denne loven.

Den som unnlater å gi opplysninger etter første og andre ledd, eller som forsettlig gir uriktige opplysninger, straffes med bøter. Offentlig påtale finner bare sted etter begjæring av vedkommende pensjons- eller trygdeordning.

§ 25 skal lyde:

1. Pensjons- eller trygdeordninger som foretar beregning og utbetaling av ytelser som omfattes av denne loven, plikter å innhente nødvendige opplysninger for å avgjøre om lovens bestemmelser kommer til anvendelse. Det samme gjelder når endring eller bortfall av ytelser skjer etter særskilte bestemmelser for pensjons- eller trygdeordninger som omfattes av denne loven.
2. Ordninger som nevnt i nr. 1, plikter å bistå hverandre ved gjennomføringen av samordning og tilpassing av ytelsene. Nødvendige opplysninger kan utveksles mellom ordningene uten hinder av taushetsplikt. Departementet gir forskrift om registrering og utveksling av opplysninger (melde-system).

§ 26 skal lyde:

1. Dersom en ytelse fra en pensjons- eller trygdeordning som omfattes av denne loven settes ned eller faller bort med tilbakevirkning, og en ytelse fra en annen ordning er innvilget eller forhøyet med virkning for samme tidsrom, kan beløp som er utbetalt for mye, trekkes i den sistnevnte ytelsen. Dette gjelder både når endringen skjer etter bestemmelser i denne loven og etter særskilte be-

stemmelser om samordning og tilpassing av ytelser som er fastsatt for pensjons- eller trygdeordningene.

2. Departementet gir forskrift om gjennomføring av bestemmelsen her, herunder om frist for å fremme refusjonskrav.

Ny § 26 a skal lyde:

1. Er det utbetalt et for høyt beløp fordi det ikke er foretatt samordning eller tilpassing av ytelser, eller fordi samordningen eller tilpassingen er feil, skal den pensjons- eller trygdeordning som har lidt tapet, kreve beløpet tilbakebetalt såfremt vilkårene i nr. 2-4 er oppfylt. Dette gjelder også der det skulle skjedd samordning eller tilpassing med tilbakevirkning fordi en ytelse fra en annen pensjons- og trygdeordning er innvilget eller forhøyet med tilbakevirkning.
2. Dersom en ytelse er mottatt i strid med redelighet og god tro, kan beløpet kreves tilbakebetalt. En ytelse kan også kreves tilbake når mottakeren av ytelsen eller noen som har handlet på mottakerens vegne, uaktsomt har gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger. Det samme gjelder dersom utbetalingen skyldes feil fra pensjons- og trygdeordningens side og mottakeren burde ha forstått dette. Beløpet kan dekkes ved trekk i framtidige ytelser fra pensjons- og trygdeordningen.
3. I andre tilfeller enn nevnt i nr. 2, kan det som er utbetalt for mye, kreves tilbake dersom særlige grunner gjør det rimelig. Ved vurderingen av om det foreligger særlige grunner, skal det blant annet legges vekt på hvor lang tid det er gått siden den feilaktige utbetalingen fant sted, og om vedkommende har innrettet seg i tillit til utbetalingen. Kravet om tilbakebetaling etter dette nummeret er begrenset til det beløp som er i behold når vedkommende blir kjent med at utbetalingen var feilaktig.
4. Skyldes feilutbetalingen at mottakeren ikke har gitt pensjons- og trygdeordningen melding som nevnt i bokstav a-c om en ytelse fra en annen ordning, skal det som er utbetalt for mye avregnes ved trekk i framtidig ytelse. Det er et vilkår at pensjons- og trygdeordningen har informert om meldeplikten etter § 24. Avregningsordningen gjelder når mottakeren ikke har gitt melding om at
  - a) en ytelse er innvilget eller opphørt,
  - b) en ytelse har fått endret uføregrad,
  - c) en ytelse er blitt endret pga. inntekt.

Trekket kan foretas i mottakerens ytelser fra samme pensjons- og trygdeordning uansett pensjonsart. Det kan trekkes opp til et beløp på 10 pst. av samlet månedlig utbetaling av ytelser som omfattes av denne loven.

5. Trekk etter nr. 2 og nr. 4 avbryter foreldelse etter lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordrin-

ger. Dersom slikt trekk opphører, varer virkningen av avbrutt foreldelse i ett år etter at trekket opphørte.

III

I lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre (kontantstøtteloven) skal § 23 tredje ledd lyde:

Rikstrygdeverket *eller den det gir fullmakt* begjærer påtale.

IV

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

1. Endringene i folketrygdloven §§ 3-7, 3-23, 5-16, 8-18, 10-7, 22-7, 22-13, 25-12 og 25-13 og end-

ringene i samordningsloven §§ 24, 25, 26 og ny § 26 a og i kontantstøtteloven § 23 trer i kraft straks.

2. Endringene i folketrygdloven §§ 8-50 og 25-3 trer i kraft 1. juli 2000. Endringen i § 25-3 gis virkning for meldepliktige arbeidsforhold som tar til eller opphører tidligst den nevnte dato.
3. Endringen i folketrygdloven § 8-52 trer i kraft 1. august 2000 og gis virkning for arbeidsuførhet som oppstår etter 31. juli 2000.
4. Endringen i folketrygdloven § 19-6 trer i kraft 1. januar 2001.
5. Endringene i folketrygdloven §§ 10-14, 11-15, 15-9, 15-14, 16-8 og 17-8 trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Oslo, i sosialkomiteen, den 8. juni 2000

John I. Alvheim
leder

Karin Lian
ordfører

Are Næss
sekretær